

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามที่ส่งไปยังครูรวมทั้งสิ้น ๒๓๖ ฉบับ ได้รับคืน ๒๑๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓๖ แบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งสิ้น ๑๑๔ ฉบับ ได้รับคืน ๑๐๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙๔ และได้ทำการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้ากองการศึกษาเทศบาล รวม ๗ คน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ แยกวิเคราะห์เป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลของครู วิเคราะห์ตามหัวข้อดังต่อไปนี้คือ

๑. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
๒. สถานภาพเกี่ยวกับการได้มา การเตรียม การเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอน
๓. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการผลิตและใช้สื่อการสอน

ตอนที่ ๒ ข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์ตามหัวข้อดังต่อไปนี้คือ

๑. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
๒. สถานภาพของสื่อการสอนในโรงเรียน
๓. ความคิดเห็นในฐานะผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ ๓ สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการประถมศึกษา จังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้ากองการศึกษา เทศบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปตาราง และแปลความหมายในแต่ละ
ตาราง ตามลำดับกลุ่มประชากร ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครู

ตารางที่ ๒ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๑๗	๕๓.๕๒
หญิง	๑๐๐	๔๖.๐๘
รวม	๒๑๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๒ แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๒๑๗ คน เป็นเพศชาย
๑๑๗ คน หรือร้อยละ ๕๓.๕๒ เป็นเพศหญิง ๑๐๐ คน หรือร้อยละ ๔๖.๐๘

ตารางที่ ๓ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๐๕	๙๔.๓๑
ปริญญาตรี	๘	๓.๖๙
รวม	๒๑๓	๑๐๐

จากตารางที่ ๓ แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๒๑๓ คน มีวุฒิต่ำกว่า
ปริญญาตรี ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๓๑ มีวุฒิปริญญาตรี ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๙

ตารางที่ ๔ ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๕๐ ปีขึ้นไป	๕	๕.๑๕
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๕	๖.๕๑
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๕	๒๕.๘๒
๒๑ - ๓๐ ปี	๑๒๔	๕๘.๕๕
๒๐ ปีหรือต่ำกว่า	๕	๕.๑๕
รวม	๒๑๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๔ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๘.๕๕ มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี รองลงมาร้อยละ ๒๕.๘๒ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี

ตารางที่ ๕ แสดงตำแหน่งทางวิชาการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าหมวดวิชา	๓	๑.๓๘
ครู	๒๑๕	๙๘.๖๒
รวม	๒๑๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๕ แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ๒๑๕ คน หรือร้อยละ ๙๘.๖๒ เป็นครู ส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม ๓ คน หรือร้อยละ ๑.๓๘ เป็นหัวหน้าหมวดวิชา

ตารางที่ ๖ แสดงประสพการณ์ในการสอนของครู

ระยะเวลาที่สอนมาแล้ว	จำนวน	ร้อยละ
๑ - ๕ ปี	๑๐๔	๔๗.๕๓
๖ - ๑๐ ปี	๔๖	๒๑.๒๐
๑๑ - ๑๕ ปี	๓๔	๑๕.๖๗
๑๖ - ๒๐ ปี	๑๒	๕.๕๓
๒๑ - ๒๕ ปี	๑๒	๕.๕๓
๒๖ - ๓๐ ปี	๔	๑.๘๘
มากกว่า ๓๐ ปี	๕	๒.๓๐
รวม	๒๑๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๖ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีประสพการณ์ในการสอนตั้งแต่ ๑ - ๕ ปี มากที่สุด คือมีจำนวน ๑๐๔ คน หรือร้อยละ ๔๗.๕๓ รองลงมา ร้อยละ ๒๑.๒๐ มีประสพการณ์ในการสอนมาแล้ว ๖ - ๑๐ ปี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗ แสดงจำนวนครู จำแนกตามชั่วโมงสอนใน ๑ สัปดาห์

เวลาที่ทำการสอนต่อ ๑ สัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง	๒	๐.๙๒
๕ - ๑๐ ชั่วโมง	๘	๔.๑๕
๑๑ - ๑๕ ชั่วโมง	๒	๐.๙๒
๑๖ - ๒๐ ชั่วโมง	๑๘	๘.๓๐
มากกว่า ๒๐ ชั่วโมง	๑๘๖	๘๕.๗๑
รวม	๒๑๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๗ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากกว่า ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คือมีจำนวน ๑๘๖ คน หรือร้อยละ ๘๕.๗๑ จากจำนวนทั้งหมด ๒๑๐ คน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๘ จำนวนครู จำแนกตามระดับชั้นที่เป็นครูประจำชั้น

เป็นครูประจำชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ป. ๑	๔๒	๑๘.๓๕
ป. ๒	๒๗	๑๒.๔๔
ป. ๓	๓๗	๑๗.๐๕
ป. ๔	๓๒	๑๔.๗๕
ป. ๕	๓๔	๑๕.๖๗
ป. ๖	๔๕	๒๐.๗๔
รวม	๒๑๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๘ แสดงว่าครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๒๐.๗๔ เป็นครูประจำชั้น ป. ๖ รองลงมา ร้อยละ ๑๕.๖๗ เป็นครูประจำชั้น ป. ๑ ร้อยละ ๑๗.๐๕ เป็นครูประจำชั้น ป. ๓ ร้อยละ ๑๕.๖๗ เป็นครูประจำชั้น ป. ๕ ร้อยละ ๑๔.๗๕ เป็นครูประจำชั้น ป. ๔ และร้อยละ ๑๒.๔๔ เป็นครูประจำชั้น ป. ๒ ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕ แสดงหมวดวิชาที่ครูทำการสอน*

หมวดวิชาที่สอน	จำนวน	ร้อยละ
สอนทุกวิชา	๑๗๐	๗๘.๓๔
ภาษาอังกฤษ	๑๙	๘.๗๕
ภาษาไทย	๑๘	๘.๒๙
คณิตศาสตร์	๑๗	๗.๘๓
สังคมศึกษา	๑๖	๗.๓๗
วิทยาศาสตร์	๑๒	๕.๕๓
พลานามัย	๑๒	๕.๕๓
ศิลปะศึกษา	๑๐	๔.๖๐

จากตารางที่ ๕ แสดงว่าครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๗๘.๓๔ ต้องสอนทุกวิชา
รองลงมา หมวดวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์
พลานามัยและศิลปะศึกษา ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* คำตอบข้อนี้ให้คำตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๑๐ โรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำการสอน จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ระดับที่เปิดสอน	จำนวน	ร้อยละ
ชั้น ป.๑ - ป.๔	๒๓	๑๐.๖๐
ชั้น ป.๑ - ป.๖	๑๘๔	๘๘.๔๐
รวม	๒๑๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๑๐ แสดงว่าครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๘๘.๔๐ สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้น ป.๑ - ป.๖ และร้อยละ ๑๐.๖๐ สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้น ป.๑ - ป.๔

ตารางที่ ๑๑ โรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำการสอน จำแนกตามต้นสังกัดของโรงเรียน

สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	๒๑๑	๙๗.๒๔
เทศบาล	๖	๒.๗๖
รวม	๒๑๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๑๑ แสดงว่าครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๗.๒๔ สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และร้อยละ ๒.๗๖ สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาล

ตารางที่ ๑๒ แสดงความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อการสอนของครู

ประสบการณ์ด้านสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
เคยใช้สื่อการสอนประกอบการสอนด้วยตนเอง	๑๔๔	๖๔.๒๐
เคยเห็นการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน	๑๑๒	๕๑.๖๑
เคยได้รับการอบรม	๑๑๐	๕๐.๖๕
เคยเรียนบางวิชาในสถานศึกษา	๑๐๗	๔๙.๓๑
เคยศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ	๑๐๖	๔๙.๒๔
ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนมาก่อนเลย	๗	๓.๒๒
สำเร็จการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา	๐	๐

จากตารางที่ ๑๒ แสดงว่าครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๖๔.๒๐ เคยใช้สื่อการสอนประกอบการสอนด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ ๕๑.๖๑ เคยเห็นการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน ร้อยละ ๕๐.๖๕ เคยได้รับการอบรม ร้อยละ ๔๙.๓๑ เคยเรียนบางวิชาในสถานศึกษา ร้อยละ ๔๙.๒๔ เคยศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ ร้อยละ ๓.๒๒ ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนมาก่อนเลยและไม่มีผู้ใดสำเร็จการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษามาเลย

*ค่าตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๑๓ แสดงวิธีการที่ครูจะคัดเลือกการสอนมาประกอบการสอน^๑

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้เงินส่วนตัวเข้ามา	๑๖๖	๗๖.๕๕
ผลิตขึ้นด้วยตนเอง	๑๕๓	๖๕.๕๐
ช่วยกันผลิตร่วมกับนักเรียน	๑๑๖	๕๓.๕๕
ให้นักเรียนช่วยกันหามา	๑๐๗	๕๑.๓๐
โรงเรียนจัดหามาให้	๑๐๑	๔๖.๕๕
ขอจากแหล่งบริการ วัสดุทัศนวัสดุ	๕๗	๒๖.๖๕
ยืมจากเพื่อนครูในโรงเรียน	๓๕	๑๖.๒๒
ให้ผู้อื่นผลิตให้	๒๖	๑๑.๕๕
ยืมจากแหล่งบริการ วัสดุทัศนวัสดุ	๑๐	๔.๖๐
ยืมจาก โรงเรียนอื่น	๕	๒.๓๐

จากตารางที่ ๑๓ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ใช้เงินส่วนตัวเพื่อซื้อสื่อการสอน รองลงมาครูผลิตสื่อการสอนขึ้นด้วยตนเอง ช่วยกันผลิตร่วมกับนักเรียน ให้นักเรียนช่วยกันหามา โรงเรียนจัดหาสื่อการสอนมาให้ ขอจากแหล่งบริการ วัสดุทัศนวัสดุ ยืมจากเพื่อนครูในโรงเรียน ให้ผู้อื่นผลิตให้ ยืมจากแหล่งบริการ วัสดุทัศนวัสดุและยืมจาก โรงเรียนอื่น ๆ ตามลำดับ

^๑ค่าตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๑๔ แสดงวิธีการที่ครูจะใ้วัสดุหรือวัตถุดิบเพื่อใช้ผลิตสื่อการสอน^๑

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้เงินส่วนตัวซื้อ	๑๗๒	๗๘.๒๖
ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน	๑๕๘	๗๓.๒๗
ให้นักเรียนช่วยกันหามา	๑๑๓	๕๒.๐๗
ใช้เงินโรงเรียนซื้อ	๖๐	๒๗.๖๕
ร่วมซื้อกับเพื่อนครู	๖๐	๒๗.๖๕
มีผู้บริจาคให้โรงเรียน	๓๐	๑๓.๘๒

จากตารางที่ ๑๔ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ใช้เงินส่วนตัวซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตสื่อการสอน รองลงมา ครูใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน ให้นักเรียนช่วยกันหามา ใช้เงินโรงเรียนซื้อ ร่วมซื้อกับเพื่อนครู และมีผู้บริจาควัสดุหรือวัตถุดิบเพื่อใช้ผลิตสื่อการสอนให้แก่โรงเรียน ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ คำตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๑๕ แสดงวัสดุในท้องถิ่นและเศษวัสดุต่าง ๆ ที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน

วัสดุหรือเศษวัสดุต่าง ๆ ที่ครูใช้	จำนวน	ร้อยละ
ต้นไม้ ใบไม้ ผลไม้ชนิดต่าง ๆ	๑๘๐	๘๒.๙๕
ดิน หิน กรวด หวาย อิฐ แร่ชนิดต่าง ๆ	๑๗๘	๘๒.๐๒
เมล็ดพืช เช่น เมล็ดข้าว เมล็ดถั่ว ฯลฯ	๑๔๓	๖๕.๙๐
เศษกระดาษต่าง ๆ เช่น กระดาษสี กระดาษ ห่อของ กล่องกระดาษ ฯลฯ	๑๒๘	๕๘.๙๘
เศษผ้า	๑๐๒	๔๗.๐๐
ชอล์กเปล่า	๙๘	๔๕.๑๖
กระป๋องเปล่า	๙๘	๔๕.๑๖
หนังสือพิมพ์	๙๗	๔๕.๗๐
ฝาขวด จุกขวด	๗๕	๓๕.๕๖
เชือกปอ เชือกกระสอบ	๖๑	๒๘.๑๑
เปลือกหอย	๔๔	๒๒.๕๘
หลอดคาย	๓๙	๑๗.๙๗

จากตารางที่ ๑๕ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ใช้ต้นไม้ ใบไม้ ผลไม้ชนิดต่าง ๆ ดิน หิน กรวด หวาย อิฐและแร่ชนิดต่าง ๆ รองลงมาใช้เมล็ดพืช เช่น เมล็ดข้าว เมล็ดถั่ว เศษกระดาษต่าง ๆ เศษผ้า ชอล์กเปล่า กระป๋องเปล่าและหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อการสอน ส่วนครูจำนวนน้อยใช้ฝาขวด จุกขวด เชือกปอ เชือกกระสอบ เปลือกหอยและหลอดคายเป็นสื่อการสอน ตามลำดับ

๑ คำตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๑๖ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อเตรียมผลิตสื่อการสอนของครู

หลักในการพิจารณา	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
ต้องเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน	๔.๒๕	๐.๔๘	มาก
คำนึงถึงสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียน	๔.๒๓	๐.๔๐	มาก
ยึดเนื้อหา	๔.๑๘	๐.๔๐	มาก
คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน	๔.๑๐	๐.๔๑	มาก
คำนึงถึงปัญหาของผู้เรียน	๔.๐๔	๐.๔๘	มาก
ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดวิพากษ์วิจารณ์และเกิดกิจกรรมร่วมกัน	๓.๕๘	๐.๕๔	มาก
ใช้เวลาทำน้อย	๓.๗๒	๑.๑๐	มาก
ยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	๓.๗๐	๑.๒๐	มาก
ต้องให้มีคุณภาพดีเก็บไว้ได้นาน	๓.๖๘	๑.๐๐	มาก
ประหยัด ประณีต สวยงาม	๓.๖๑	๑.๐๑	มาก
ยึดแผนการสอน	๓.๖๐	๐.๔๖	มาก
ยึดคู่มือครู	๓.๕๖	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๑๖ แสดงว่าในการพิจารณาเพื่อเตรียมผลิตสื่อการสอน ครูจะต้องพิจารณาว่า ต้องเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน คำนึงถึงสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียน โดยยึดเนื้อหาและคำนึงถึงความต้องการและปัญหาของผู้เรียน สื่อการสอนที่ใช้จะต้องส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดวิพากษ์วิจารณ์และเกิดกิจกรรมร่วมกัน ใช้เวลาทำน้อย มีคุณภาพดี เก็บไว้ได้นาน ประหยัด ประณีตและสวยงาม เป็นหลัก

ตารางที่ ๑๗ แสดงการเลือกใช้สื่อการสอนของครู

ลักษณะการใช้สื่อการสอน	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
ใช้สื่อการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานวิชาชีพ	๓.๕๐	๐.๕๗	มาก
ใช้สื่อการสอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	๓.๔๕	๐.๕๑	มาก
ใช้สื่อการสอนในกลุ่มวิชาทักษะ	๓.๔๐	๐.๕๓	มาก
ใช้สื่อการสอนในการอธิบายเนื้อหาบทเรียน	๓.๕๕	๐.๕๕	มาก
ใช้สื่อการสอนในการนำเข้าสู่บทเรียน	๓.๕๕	๐.๕๔	มาก
ใช้สื่อการสอนในการฝึกทักษะของนักเรียน	๓.๕๔	๐.๕๑	มาก
ใช้สื่อการสอนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	๓.๕๓	๐.๕๖	มาก
ใช้สื่อการสอนในการสร้างเสริมทัศนคติของนักเรียน	๓.๑๐	๐.๕๐	มาก
ใช้สื่อการสอนในการสรุปบทเรียน	๒.๕๖	๑.๑๒	ปานกลาง
ใช้สื่อการสอนในชั้นเรียนเกี่ยวกับแตกต่างวิชา	๒.๔๕	๐.๕๒	ปานกลาง
ใช้สื่อการสอนในการทบทวนบทเรียน	๒.๔๕	๑.๐๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๗ แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานวิชาชีพ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มวิชาทักษะและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นหลัก โดยใช้สื่อการสอนเพื่ออธิบายเนื้อหาบทเรียน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อฝึกทักษะของนักเรียนและเพื่อสร้างเสริมทัศนคติของนักเรียน โดยเฉลี่ยมากที่สุดใช้เพื่อสรุปและทบทวนบทเรียนโดยเฉลี่ยปานกลาง ครูใช้สื่อการสอนในชั้นเรียนเกี่ยวกับแตกต่างวิชาโดยเฉลี่ยปานกลาง

ตารางที่ ๑๘ แสดงการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุของครู

วัสดุที่ใช้	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
กระดานดำ ขอล็ก	๔.๕๕	๐.๗๗	มากที่สุด
หนังสือ แบบเรียน	๔.๒๔	๐.๕๐	มาก
บัตรคำ บัตรประโยค	๓.๗๐	๐.๕๑	มาก
ของจริง	๓.๖๐	๑.๐๖	มาก
ภาพเขียน ภาพถ่าย	๓.๑๒	๑.๐๖	ปานกลาง
แผนที่ ลูกโลก	๒.๘๕	๑.๒๘	ปานกลาง
แผนภูมิ แผนสถิติ	๒.๘๔	๑.๑๕	ปานกลาง
ภาพแขวนผนัง	๒.๘๒	๑.๑๕	ปานกลาง
สมุดภาพ	๒.๗๓	๑.๐๔	ปานกลาง
ภาพการ์ตูน ภาพโปสเตอร์	๒.๗๑	๑.๐๖	ปานกลาง
หนังสือพิมพ์ วารสาร	๒.๔๘	๐.๕๕	ปานกลาง
กระดานนิเทศ	๒.๔๔	๑.๐๒	น้อย
บัตรงาน	๒.๓๑	๑.๐๔	น้อย
หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง	๒.๑๗	๐.๕๘	น้อย
กระดานสำลี	๒.๐๘	๑.๐๗	น้อย
เทปเสียง	๑.๔๗	๐.๗๖	น้อยที่สุด
ภาพโปร่งใส	๑.๓๒	๐.๗๑	น้อยที่สุด
พิพิธภัณฑ์โรงเรียน	๑.๒๖	๐.๖๘	น้อยที่สุด
ไดออกแกรม (เวทีจำลองชีวิต)	๑.๑๔	๐.๔๕	น้อยที่สุด
แผ่นเสียง	๑.๐๕	๐.๒๕	น้อยที่สุด

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

วัสดุที่ใช้	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
สไลด์ फिल्मสตริป	๑.๐๒	๐.๑๗	น้อยที่สุด
ฟิล์มภาพยนตร์	๑.๐๑	๐.๑๗	น้อยที่สุด

จากตารางที่ ๑๘ แสดงว่าครูใช้สื่อการสอนประเภทกระดาษและซอด้กมากที่สุด หนังสือ แบบเรียน บัตรคำ บัตรประโยคและของจริงโดยเฉลี่ยมาก ส่วนวัสดุอื่นโดยเฉลี่ยปานกลางถึงน้อย ยกเว้นเทปเสียง ภาพโปร่งใส พิพธิภัณฑ์โรงเรียน ใค้ออกครามา แผ่นเสียง สไลด์ फिल्मสตริปและฟิล์มภาพยนตร์ โดยเฉลี่ยใช้น้อยที่สุด

ตารางที่ ๑๙ แสดงการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือของครู

เครื่องมือที่ใช้	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
เครื่องรับวิทยุ	๑.๗๐	๐.๘๖	น้อย
เครื่องขยายเสียง	๑.๒๙	๐.๗๑	น้อยที่สุด
เครื่องบันทึกเสียง	๑.๒๘	๐.๗๙	น้อยที่สุด
เครื่องเล่นแผ่นเสียง	๑.๐๕	๐.๓๒	น้อยที่สุด
จอฉายภาพ	๑.๐๑	๐.๐๘	น้อยที่สุด
เครื่องฉายภาพยนตร์	๑.๐๐	๐.๐๐	น้อยที่สุด
เครื่องฉายสไลด์	๑.๐๐	๐.๐๐	น้อยที่สุด
เครื่องฉายฟิล์มสตริป	๑.๐๐	๐.๐๐	น้อยที่สุด
เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	๑.๐๐	๐.๐๐	น้อยที่สุด

จากตารางที่ ๑๙ แสดงว่าครูใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องรับวิทยุโดยเฉลี่ยน้อย ส่วนสื่อการสอนประเภทเครื่องมืออื่น ๆ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้น้อยที่สุด

ตารางที่ ๒๐ แสดงการใช้สื่อการสอนประเภทกิจกรรมของครู

กิจกรรมที่ใช้	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
การร้องเพลงประกอบบทเรียน	๓.๕๘	๐.๙๖	มาก
การสาธิต	๓.๑๗	๑.๐๘	ปานกลาง
การเล่นเกมส์	๓.๑๕	๐.๘๕	ปานกลาง
การทดลอง	๒.๗๒	๑.๘๕	ปานกลาง
การแสดงบทบาทสมมติ	๒.๗๐	๐.๕๕	ปานกลาง
การแสดงละคร	๒.๕๐	๐.๘๔	น้อย
กระบวนการกลุ่ม	๒.๓๕	๑.๐๗	น้อย
การใช้บทเรียนสำเร็จรูป	๒.๑๘	๑.๑๔	น้อย
การศึกษานอกสถานที่	๒.๐๒	๐.๗๕	น้อย
ศูนย์การเรียนรู้	๑.๕๖	๐.๕๗	น้อย
นิทรรศการ	๑.๘๖	๐.๘๔	น้อย
การใช้กะบะทราย	๑.๘๐	๐.๘๗	น้อย
การแสดงหุ่น	๑.๗๖	๐.๘๒	น้อย
การเรียนรู้จากวิทยุ	๑.๕๘	๐.๘๖	น้อย

จากตารางที่ ๒๐ แสดงว่าครูใช้สื่อการสอนประเภทกิจกรรมการร้องเพลงประกอบบทเรียนมาก การสาธิต การเล่นเกมส์ การทดลองและการแสดงบทบาทสมมติ ครูใช้โดยเฉลี่ยปานกลาง กิจกรรมประเภทอื่น ๆ ที่เหลือโดยเฉลี่ยครูใช้น้อย

ตารางที่ ๒๑ การปฏิบัติของครูภายหลังจากการใช้สื่อการสอน^๑

วิธีปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้คำถามสั้น ๆ ถามความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน	๑๘๑	๘๓.๘๑
สังเกตผลการใช้สื่อการสอนโดยดูจากความสนใจ		
ความตั้งใจของนักเรียน	๑๘๘	๖๘.๖๖
ใช้แบบฝึกหัดเพื่อประเมินผลการเรียนของนักเรียน	๑๘๓	๖๓.๓๘
เก็บสื่อการสอนที่ใช้แล้วไว้ใช้ในคราวต่อไป	๑๒๓	๕๖.๖๘
ให้นักเรียนปฏิบัติจริง (ถ้าวิชานั้นเป็นวิชาภาคปฏิบัติ)	๑๒๐	๕๕.๓๐
ให้นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกับครู	๑๑๖	๕๓.๘๕
นำสื่อการสอนบางชนิดคิดไว้ในห้องเรียน	๑๑๔	๕๒.๕๓
ใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียน	๘๓	๔๒.๘๕
มอบสื่อการสอนที่ผลิตหรือหามาได้ให้เป็นสมบัติของ		
โรงเรียน	๘๕	๓๘.๑๓
จัดกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการใช้สื่อการสอน เช่น		
อภิปราย เขียนรายงาน	๘๘	๒๒.๑๒

จากตารางที่ ๒๑ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ใช้คำถามสั้น ๆ เพื่อถามความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน รองลงมา สังเกตการใช้สื่อการสอนโดยดูจากความสนใจและความตั้งใจของนักเรียน ใช้แบบฝึกหัดเพื่อประเมินผลการเรียน เก็บสื่อการสอนที่ใช้แล้วไว้ใช้ในคราวต่อไป ให้นักเรียนปฏิบัติจริงถ้าวิชานั้นเป็นวิชาภาคปฏิบัติ ให้นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกับครู นำสื่อการสอนบางชนิดคิดไว้ในห้องเรียน ใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียน มอบสื่อการสอนที่ผลิตหรือหามาได้ให้เป็นสมบัติของโรงเรียนและจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการใช้สื่อการสอนตามลำดับ

^๑ คำตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๒๒ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
โรงเรียนไม่มีงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอน	๔.๓๖	๐.๕๗	มาก
จำนวนสื่อการสอนในโรงเรียนมีน้อยเกินไป	๔.๒๐	๐.๕๗	มาก
ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอนในห้องเรียน เช่น แฉงทัศนภาพ ระบบไฟฟ้า แสงสว่างและทิศทางลม	๔.๒๐	๑.๑๔	มาก
ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน	๓.๗๘	๑.๑๖	มาก
ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีเวลาสอนมาก	๓.๗๔	๑.๐๗	มาก
มีความยากลำบากในการจัดหาวัสดุตามที่ต้องการ	๓.๖๘	๑.๐๒	มาก
ไม่สามารถจัดหาสื่อการสอนตามที่คู่มือครูเสนอแนะไว้ได้	๓.๖๑	๑.๑๒	มาก
ชั้นเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป	๓.๕๐	๑.๒๘	ปานกลาง
มีความยุ่งยากในการขอใช้บริการสื่อการสอน	๓.๓๕	๑.๑๕	ปานกลาง
ขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอนจากวัสดุในท้องถิ่น	๓.๑๕	๑.๐๕	ปานกลาง
ไม่ทราบแหล่งที่จะขอยืมสื่อการสอน	๓.๐๘	๑.๒๓	ปานกลาง
ไม่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการสอน	๒.๕๘	๑.๐๐	ปานกลาง
ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน	๒.๕๘	๑.๐๘	ปานกลาง
ไม่ทราบแหล่งที่จะหาวัสดุสิ้นเปลืองและสื่อการสอน	๒.๕๗	๑.๑๕	ปานกลาง
ควบคุมชั้นเรียนยากลำบากในขณะที่ใช้สื่อการสอน	๒.๖๗	๑.๑๗	ปานกลาง
ไม่สามารถเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการ จัดหาสื่อการสอน	๒.๕๕	๑.๒๑	น้อย

ตารางที่ ๒๒ (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
ผู้บริหารไม่มีความรู้และไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน	๒.๓๑	๑.๑๗	น้อย
เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาไม่สนับสนุนให้ใช้สื่อการสอน	๒.๓๐	๑.๒๐	น้อย

จากตารางที่ ๒๒ แสดงว่าปัญหาที่ครุพบมากในการใช้สื่อการสอนคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอน จำนวนสื่อการสอนในโรงเรียนมีน้อยเกินไป ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอนในห้องเรียน เช่น แฉกคึกภาพ ระบบไฟฟ้า แสงสว่างและทิศทางลม ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะต้องสอนมาก มีความยากลำบากในการจัดหาวัสดุตามที่ต้องการและไม่สามารถจัดหาสื่อการสอนตามที่ครูมีขอเสนอแนะไว้ได้ ตามลำดับ ส่วนที่เป็นปัญหารองลงมาคือ ชั้นเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป มีความยุ่งยากในการขอใช้บริการสื่อการสอน ขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอนจากวัสดุในท้องถิ่น ไม่ทราบแหล่งที่จะขอยืมสื่อการสอน ไม่มีความรู้และความสามารถในการผลิตสื่อการสอน ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน ไม่ทราบแหล่งที่จะหาวัสดุสิ้นเปลืองและสื่อการสอน และมีความยากลำบากในการควบคุมชั้นเรียนในขณะที่ใช้สื่อการสอน ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ครุพบน้อยคือ ไม่สามารถเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาสื่อการสอน

ผู้บริหารไม่มีความรู้และไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอนและเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาไม่สนับสนุนให้ใช้สื่อการสอน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๓ แสดงความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครู

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
ให้มีการจัดงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอนโดยเฉพาะ	๔.๕๖	๐.๗๖	มากที่สุด
ให้ทางราชการจัดสื่อการสอนที่โรงเรียนผลิตเองไม่ได้ มอบให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ	๔.๕๕	๐.๘๔	มากที่สุด
ให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นคุณค่าและสนับสนุนการใช้สื่อการสอน	๔.๔๖	๐.๗๔	มาก
ให้วิทยาลัยครูเป็นแหล่งบริการค้ำสื่อการสอน	๔.๔๖	๐.๘๗	มาก
ให้โรงเรียนจัดทำห้องอุปกรณ์สำหรับผลิต เก็บรักษาและให้ บริการค้ำสื่อการสอนในโรงเรียน	๔.๓๘	๐.๗๔	มาก
ให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ และจังหวัดขึ้น	๔.๓๓	๐.๘๐	มาก
ให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอนเฉพาะ เรื่องที่น่าสนใจ	๔.๓๒	๐.๘๔	มาก
ให้จัดวิทยากรเพื่อให้คำแนะนำค้ำสื่อการสอนแก่ครู	๔.๓๑	๐.๘๓	มาก
ให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ครูในการใช้สื่อการสอน	๔.๓๐	๐.๘๗	มาก
ให้ครูมีโอกาสเสนอความคิดเห็นและความต้องการในการ ใช้สื่อการสอน	๔.๑๘	๐.๘๑	มาก
ให้ครูในโรงเรียนผลิตสื่อการสอนไว้ใช้ร่วมกัน โดยรวม กันผลิตนอกเวลาเรียน	๓.๘๖	๑.๐๔	มาก

จากตารางที่ ๒๓ แสดงว่าครูต้องการให้มีการจัดงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อ
การสอนโดยเฉพาะและต้องการให้ทางราชการจัดสื่อการสอนที่โรงเรียนผลิตเองไม่ได้
มอบให้แก่โรงเรียนมากที่สุด และที่ความต้องการรองลงมาก็คือ ให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นคุณค่า
และสนับสนุนการใช้สื่อการสอน โดยให้วิทยาลัยครูเป็นแหล่งบริการค้ำสื่อการสอน

ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดทำห้องอุปกรณ์สำหรับผลิต เก็บรักษาและให้บริการด้านสื่อ
การสอน ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอและจังหวัด
ต้องการให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนเฉพาะเรื่องที่สนใจ จัด
ให้มีวิทยากรและเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำด้านสื่อการสอน ต้องการมีโอกาสเสนอความ
คิดเห็นและความต้องการในการใช้สื่อการสอนและต้องการให้ครูในโรงเรียนผลิตสื่อการสอน
ไว้ใช้ร่วมกัน โดยร่วมกันผลิตนอกเวลาเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๔ แสดงความต้องการความรู้และทักษะทางโสตทัศนศึกษา
และเทคโนโลยีทางการศึกษา ของครู

ต้องการมีความรู้เรื่อง	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
การผลิตสื่อการสอนจากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	๔.๕๓	๐.๗๕	มากที่สุด
การผลิตสื่อการสอนราคาเบาจากเศษวัสดุ	๔.๔๑	๐.๗๕	มาก
การสาธิต	๓.๕๐	๐.๕๓	มาก
การประดิษฐ์อักษร	๓.๔๕	๐.๕๕	มาก
การรักษา ซ่อมบำรุง เครื่องมือและสื่อการสอน	๓.๔๔	๑.๐๖	มาก
บทเรียนโปรแกรม	๓.๔๗	๐.๕๕	มาก
การสอนเป็นทีม	๓.๔๖	๐.๕๔	มาก
ชุดการสอน	๓.๔๕	๑.๐๕	มาก
การสอนแบบศูนย์การเรียน	๓.๔๔	๑.๐๕	มาก
การเขียนการ์ตูน	๓.๔๑	๑.๐๕	มาก
กระบวนการกลุ่ม	๓.๔๐	๐.๕๔	มาก
การทำกระดานคำนวณได้	๓.๔๐	๑.๑๗	มาก
การตัดและพับกระดาษ	๓.๓๕	๑.๐๓	มาก
การใช้เครื่องขยายเสียงและเครื่องบันทึกเสียง	๓.๓๐	๑.๒๓	มาก
การใช้เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์	๓.๒๗	๑.๓๕	มาก

ตารางที่ ๒๔ (ต่อ)

ต้องการความรู้เรื่อง	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
การพิมพ์ภาพ	๓.๖๒	๑.๐๘	มาก
การสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน	๓.๖๑	๑.๒๖	มาก
การทำหุ่นจำลอง	๓.๕๘	๑.๑๖	มาก
การขยายภาพ	๓.๕๗	๑.๑๕	มาก
การถ่ายภาพ ถ่ายทำสไลด์	๓.๕๖	๑.๔๓	มาก
การจัดนิทรรศการ	๓.๕๓	๑.๑๐	มาก
การทำแผนภูมิ	๓.๔๓	๑.๐๘	ปานกลาง
การทำโปสเตอร์	๓.๔๓	๑.๑๑	ปานกลาง
การจัดป้ายนิเทศ	๓.๔๑	๑.๐๘	ปานกลาง
การฉีกแห้ง ฉีกเปียก	๓.๔๑	๑.๒๐	ปานกลาง
การทำกระดานผ้าสาส์	๓.๓๐	๑.๒๒	ปานกลาง
การทำกระเป๋าดิน	๓.๒๘	๑.๑๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๒๔ แสดงว่าครูต้องการมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนจากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมากที่สุด ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคาเบาจากเศษวัสดุ การสาธิต การประดิษฐ์อักษร การรักษาและซ่อมบำรุง เครื่องมือและสื่อการสอน บทเรียนโปรแกรม การสอนเป็นทีม ชุดการสอน การสอนแบบศูนย์การเรียน การเขียนการ์ตูน กระบวนการกลุ่ม การทำกระดานคำม้วนได้ การตัดและพับกระดาษ การใช้เครื่องขยายเสียง และเครื่องบันทึกเสียง การใช้เครื่องฉายภาพยนตร์ การพิมพ์ภาพ การสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน การทำหุ่นจำลอง การขยายภาพ การถ่ายภาพและการจัดนิทรรศการ โดยเฉลี่ยมากตามลำดับ ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการปานกลาง

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๐๕	๕๖.๓๓
หญิง	๔	๓.๖๗
รวม	๑๐๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๕ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด ๑๐๙ คน เป็นชาย ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓๓ เป็นหญิง ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๗

ตารางที่ ๒๖ แสดงจำนวนผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๐๓	๙๔.๕๐
ปริญญาตรี	๖	๕.๕๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๐	๐
รวม	๑๐๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๖ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในจำนวน ๑๐๙ คน มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๕๐ วุฒิปริญญาตรี ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๐ ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดมีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรีเลย

ตารางที่ ๒๗ จำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๕๐ ปีหรือสูงกว่า	๔๓	๓๕.๕๕
๔๑ ปี - ๕๐ ปี	๒๕	๒๒.๕๔
๓๑ ปี - ๔๐ ปี	๓๗	๓๓.๕๔
๒๑ ปี - ๓๐ ปี	๔	๓.๖๗
๒๐ ปีหรือต่ำกว่า	๐	๐
รวม	๑๐๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๗ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๕.๕๕ มีอายุระหว่าง ๕๐ ปีหรือสูงกว่า รองลงมาร้อยละ ๓๓.๕๔ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๒๒.๕๔ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี ร้อยละ ๓.๖๗ มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี และไม่มีผู้บริหารโรงเรียนคนใดที่มีอายุระหว่าง ๒๐ ปีหรือต่ำกว่าเลย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๘ จำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการ	๐	๐
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	๐	๐
อาจารย์ใหญ่	๖	๕.๕๐
ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่	๓	๒.๗๕
ครูใหญ่	๘๗	๘๕.๐๐
ผู้ช่วยครูใหญ่	๓	๒.๗๕
รวม	๑๐๖	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๘ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ ๘๕.๐๐ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ รองลงมา ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่และครูใหญ่ตามลำดับ ปรากฏว่าไม่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๕ จำนวนผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามระยะเวลาที่บริหารโรงเรียน

ระยะเวลาที่บริหารโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
๑ - ๕ ปี	๒๖	๒๓.๘๕
๖ - ๑๐ ปี	๒๐	๑๘.๓๕
๑๑ - ๑๕ ปี	๑๔	๑๓.๕๓
๑๖ - ๒๐ ปี	๘	๗.๓๘
๒๑ - ๒๕ ปี	๒๐	๑๘.๓๕
๒๖ - ๓๐ ปี	๕	๔.๕๘
มากกว่า ๓๐ ปี	๑๑	๑๐.๐๘
รวม	๑๐๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๕ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๓.๘๕ บริหารโรงเรียนเป็นเวลานาน ๑ - ๕ ปี รองลงมา ร้อยละ ๑๘.๓๕ บริหารโรงเรียนเป็นเวลานาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๒๑ - ๒๕ ปี ร้อยละ ๑๓.๕๓ บริหารโรงเรียนเป็นเวลานาน ๑๑ - ๑๕ ปี ร้อยละ ๑๐.๐๘ บริหารโรงเรียนมานานกว่า ๓๐ ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๐ จำนวนผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเวลาที่ทำการสอนต่อ
๑ สัปดาห์

จำนวนชั่วโมงสอนใน ๑ สัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง	๕	๔.๕๕
ระหว่าง ๕ - ๑๐ ชั่วโมง	๑๕	๑๓.๗๖
ระหว่าง ๑๑ - ๑๕ ชั่วโมง	๑๓	๑๑.๕๓
ระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ชั่วโมง	๒๗	๒๔.๘๒
มากกว่า ๒๐ ชั่วโมง	๒๑	๑๙.๕๖
ไม่มีชั่วโมงสอน	๘	๗.๓๔
รวม	๑๐๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๓๐ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๕๖ ต้อง
ทำหน้าที่สอนด้วย โดยสอนสัปดาห์ละ ๒๐ ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ ๑๓.๗๖ สอน
สัปดาห์ละ ๕ - ๑๐ ชั่วโมง ร้อยละ ๑๑.๕๓ สอนสัปดาห์ละ ๑๑ - ๑๕ ชั่วโมง
ร้อยละ ๒๔.๘๒ สอนสัปดาห์ละ ๑๖ - ๒๐ ชั่วโมง และร้อยละ ๑๙.๕๖ สอนน้อยกว่า ๕
ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ ๗.๓๔ ไม่มีชั่วโมงสอน

ตารางที่ ๓๑ แสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามหมวดวิชาที่ต้องทำ
การสอน*

หมวดวิชา	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวิชา	๖๒	๕๖.๘๘
สังคมศึกษา	๑๖	๑๔.๖๗
ภาษาไทย	๘	๗.๓๘
ศิลปศึกษา	๗	๖.๔๒
คณิตศาสตร์	๕	๔.๕๕
ภาษาอังกฤษ	๔	๓.๖๗
พลานามัย	๔	๓.๖๗
วิทยาศาสตร์	๓	๒.๗๕

จากตารางที่ ๓๑ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๖.๘๘ ต้องสอน
ทุกวิชา รองลงมา ต้องสอนหมวดวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย ศิลปศึกษา คณิตศาสตร์
ภาษาอังกฤษ พลานามัยและวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

* คำตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๓๒ แสดงความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียน*

ประสบการณ์ด้านสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
เคยได้รับการอบรม	๘๐	๗๓.๓๘
เคยศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ	๗๐	๖๔.๒๒
เคยใช้สื่อการสอนประกอบการสอนด้วยตนเอง	๖๕	๕๙.๖๓
เคยเห็นการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน	๕๐	๔๕.๘๓
เคยเรียนบางวิชาในสถานศึกษา	๒๐	๑๘.๓๕
ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนมาก่อนเลย	๕	๔.๕๘
สำเร็จการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา	๐	๐

จากตารางที่ ๓๒ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๗๓.๓๘ เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน รองลงมา ร้อยละ ๖๔.๒๒ เคยศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ ร้อยละ ๕๙.๖๓ เคยใช้สื่อการสอนประกอบการสอนด้วยตนเอง ร้อยละ ๔๕.๘๓ เคยเห็นการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน ร้อยละ ๑๘.๓๕ เคยเรียนบางวิชาในสถานศึกษา ร้อยละ ๔.๕๘ ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนมาก่อนเลย และไม่มีผู้บริหารโรงเรียนคนใดสำเร็จการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษามาเลย

* คำตอบข้อนี้ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๓๓ จำนวนผู้มีหน้าที่จัดซื้อสื่อการสอนในโรงเรียน

ผู้มีหน้าที่จัดซื้อสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ครูผู้สอนแต่ละวิชา	๖๗	๖๑.๖๗
คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น	๒๐	๑๘.๓๕
ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	๑๐	๙.๑๗
ทางราชการจัดซื้อให้	๑๐	๙.๑๗
หัวหน้าหมวดวิชา	๑	๐.๙๒
เจ้าหน้าที่ธุรการ	๑	๐.๙๒
รวม	๑๐๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๓๓ แสดงว่าผู้มีหน้าที่จัดซื้อสื่อการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๑.๖๗ คือครูผู้สอนในแต่ละวิชา รองลงมาได้แก่คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่จัดซื้อเองและทางราชการจัดซื้อให้ ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๔ แสดงสถานที่เก็บสื่อการสอนของโรงเรียน

สถานที่เก็บสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
เก็บกระจายตามห้องเรียนต่าง ๆ	๖๗	๖๗.๘๖
เก็บไว้ในห้องครูใหญ่	๒๐	๑๘.๓๕
มีห้องเก็บโดยเฉพาะ	๑๓	๑๑.๘๓
เก็บไว้ในห้องสมุด	๕	๔.๖๖
รวม	๑๐๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๓๔ แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๗.๘๖ เก็บสื่อการสอนกระจายตามห้องเรียนต่าง ๆ รองลงมา ร้อยละ ๑๘.๓๕ เก็บไว้ในห้องครูใหญ่ ร้อยละ ๔.๖๖ เก็บไว้ในห้องสมุดและร้อยละ ๑๑.๘๓ มีห้องเก็บสื่อการสอนโดยเฉพาะ

ตารางที่ ๓๕ จำนวนเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บรักษาสื่อการสอน

เจ้าหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ	๑๐	๓๖.๘๖
ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ	๓	๑๐.๐๐
รวม	๑๓	๑๐๐

จากตารางที่ ๓๕ ผู้บริหารโรงเรียน ๑๓ โรงตอบว่า มีห้องเก็บสื่อการสอนโดยเฉพาะ ในตารางที่ ๓๕ แสดงให้เห็นว่า ใน ๑๓ โรงนั้น จำนวน ๑๐ โรงหรือ ร้อยละ ๓๖.๘๖ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ส่วนที่เหลือไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเลย

ตารางที่ ๓๖ แสดงจำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน ที่โรงเรียนรับ^๑

ชื่อหนังสือพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
ไทยรัฐ	๒๕	๒๒.๕๓
เดลินิวส์	๑๒	๑๑.๐๑
สยามรัฐ	๓	๒.๗๕
บ้านเมือง	๒	๑.๘๓
ดาวสยาม	๑	๐.๙๑

จากตารางที่ ๓๖ แสดงว่าโรงเรียนร้อยละ ๒๒.๕๓ รับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รองลงมาคือ เดลินิวส์ สยามรัฐ บ้านเมืองและดาวสยาม ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ คีกร้อยละจาก ๑๐๕

ตารางที่ ๓๗ วารสารที่โรงเรียนเป็นสมาชิก^๑

ชื่อวารสาร	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาประชาบาล	๘๗	๗๕.๘๑
ประชาศึกษา	๕๐	๔๕.๘๓
มิตรครู	๔๘	๔๔.๐๓
สารศึกษา	๑๒	๑๑.๐๑
ชัยพฤษ์	๗	๖.๔๒
แมบาน	๕	๔.๕๘
บางกอก	๓	๒.๗๕
ฟ้าอาชีวะ	๓	๒.๗๕
อ.ส.ท.	๓	๒.๗๕
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์	๓	๒.๗๕
ฟ้าเมืองไทย	๓	๒.๗๕
หมอชาวบ้าน	๓	๒.๗๕

จากตารางที่ ๓๗ แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่รับวารสารการศึกษาประชาบาล รองลงมา ประชาศึกษาและมิตรครู ตามลำดับ ส่วนวารสารอื่น ๆ รับเป็นจำนวนน้อยมาก

^๑ คิกร้อยละจาก ๑๐๕

ตารางที่ ๓๘ สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ ที่มีในโรงเรียน^๑

สื่อการสอนที่มีในโรงเรียน	ใช้ได้ดี	พอใช้ได้	ชำรุด	รวม
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
เครื่องรับวิทยุ	๒๒.๕๓	๑๕.๕๕	๖.๕๒	๔๔.๕๙
เครื่องบันทึกเสียงแบบคาส์	๑๘.๓๘	๓.๖๗	๐.๕๑	๒๒.๕๖
เครื่องอัดสำเนา	๕.๑๗	๕.๑๗	๑.๘๓	๒๐.๑๗
เครื่องขยายเสียง	๑๓.๗๖	๓.๖๗	๐.๕๑	๑๘.๙๔
ไมโครโฟน	๑๕.๕๕	๑.๘๓	๐.๕๑	๑๘.๘๙
เครื่องบันทึกเสียงแบบม้วน	๖.๒๘	๔.๕๘	๒.๗๕	๑๓.๖๑
เครื่องเล่นแผ่นเสียง	๐.๕๑	๒.๗๕	—	๓.๒๖
กล้องถ่ายรูป	๐.๕๑	๑.๘๓	—	๒.๓๔
เครื่องปรุกระดาษไข	๑.๘๓	—	—	๑.๘๓
เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	๐.๕๑	—	—	๐.๕๑
เครื่องฉายสไลด์	๐.๕๑	—	—	๐.๕๑
จอฉายภาพยนตร์	๐.๕๑	—	—	๐.๕๑
เครื่องฉายฟิล์มสตริป	—	—	—	—
เครื่องฉายภาพยนตร์ ๑๖ มม.	—	—	—	—
เครื่องฉายเอกสาร	—	—	—	—

จากตารางที่ ๓๘ แสดงว่าสื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่โรงเรียนต่าง ๆ มีมากที่สุดคือ เครื่องรับวิทยุ คือร้อยละ ๔๔.๕๙ ส่วนสื่อการสอนอื่น ๆ ที่มีและใช้ได้ดีก็คือ เครื่องบันทึกเสียงแบบคาส์ เครื่องอัดสำเนา เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเสียงแบบม้วน ตามลำดับ ส่วนเครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ ๑๖ มม. เครื่องฉายฟิล์มสตริป ปรากฏว่าไม่มีโรงเรียนใดมีใช้เลย

^๑ คิร้อยละจาก ๑๐๕

ตารางที่ ๓๕ แสดงสื่อการสอนประเภทวัสดุในโรงเรียน ๑๐๘ โรง

สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
บัตรคำ	๕๑๕๘	๕๒.๑๒
รูปภาพ	๒๔๔๗	๑๓.๘๖
กระดานดำ	๕๘๓	๕.๕๗
ภาพพลิก	๕๒๕	๕.๒๖
ภาพโปสเตอร์	๕๒๐	๕.๒๑
ป้ายนิเทศ	๔๘๐	๒.๗๒
บทเรียนสำเร็จรูป	๔๕๐	๒.๕๕
แผนที่	๒๒๘	๒.๓๓
วัสดุที่ใช้กับกระดานผ้าสาส์	๔๑๐	๒.๓๒
แผนภูมิ	๔๐๘	๒.๓๑
กระเป๋าคำนวณ	๒๖๘	๑.๕๒
แผนสถิติ	๑๖๗	๐.๕๕
ภาพสไลด์	๑๐๐	๐.๕๗
กระดานผ้าสาส์	๕๕	๐.๕๕
ลูกโลก	๕๕	๐.๕๕
กะบะทราย	๗๘	๐.๕๕
เทปเสียงแบบคาส์	๗๕	๐.๕๒
แผ่นเสียง	๕๓	๐.๒๕
หุ่นจำลอง	๕๒	๐.๒๕
หุ่นเชิกมือ	๑๖	๐.๐๕
เทปเสียงแบบม้วน	๑๕	๐.๐๘

ตารางที่ ๓๕ (ต่อ)

สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
กระดานคำมันไค้	๑๔	๐.๐๘
ฟิล์มสตริป	๐	๐
ฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖ มม.	๐	๐
แผ่นโปร่งใส	๐	๐
รวม	๑๗๔๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๓๕ แสดงว่าสื่อการสอนประเภทวัสดุที่มีใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้ง ๑๐๕ โรงเรียนที่มีมากที่สุดคือ บัตรคำ รองลงมาได้แก่ รูปภาพ กระดานคำ ภาพพลิกและภาพโปสเตอร์ ตามลำดับ ส่วนป้ายนิเทศ บทเรียนสำเร็จรูป แผ่นที่ วัสดุที่ใช้กับกระดานดำสำลีและแผ่นภูมิ มีใช้เป็นจำนวนน้อย สื่อการสอนอื่น ๆ นอกจากนี้มีใช้เป็นจำนวนน้อยมาก ส่วนสื่อการสอนประเภทวัสดุที่ใช้กับเครื่องฉาย เช่น แผ่นโปร่งใส ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ ไม่มีใช้เลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน การใช้สื่อ การสอน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

๑. โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในสภาพท้องถิ่นที่กันดาร ถึงแม้ว่าจะมีถนนหรือทางเข้าหมู่บ้าน แต่ก็สามารถสัญจรไปมาได้สะดวก เฉพาะในหน้าแล้งเท่านั้น มีอยู่ประมาณร้อยละ ๓๐ เท่านั้นที่สามารถเดินทางติดต่อกับอำเภอหรือจังหวัดได้สะดวกตลอดฤดูกาล

๒. สภาพของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารถาวร แต่ผู้พึงเพราะสร้างมานาน ประตูหน้าต่างไม่ค่อยมั่นคงแข็งแรงเท่าใดนัก อาคารเรียนบางหลังสภาพของห้องเรียนผาผนัง ไม่สามารถป้องกันเสียงรบกวนจากห้องข้างเคียงได้

๓. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากระบุว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในด้านสื่อการสอนน้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศแห้งแล้ง ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้ ยกเว้นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาลเท่านั้นที่ได้รับความร่วมมือในด้านสื่อการสอนจากชุมชนพอสมควร ส่วนความร่วมมือจากโรงเรียนใกล้เคียงกันนั้น มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันก็แต่เฉพาะในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันเท่านั้น แต่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกันเท่าใดนัก เพราะแต่ละโรงเรียนก็ไม่ค่อยจะมีสื่อการสอนอยู่แล้ว

๔. เกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากระบุว่า สื่อการสอนมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก สื่อการสอนมีส่วนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากดูอยากเห็นและอยากเรียน ช่วยให้เกิดความสนุกสนานระหว่างเรียน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ง่ายแต่ลืมยาก อีกทั้งยังช่วยให้ครูสอนง่ายขึ้นและสะดวกสบายยิ่งขึ้นด้วย

๕. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากระบุว่า ครูในบังคับบัญชาของตนไม่นิยมใช้สื่อการสอนมากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขาดสื่อการสอน ครูทำหน้าที่สอนมาแล้วหลายปีจึงเกิดความเมื่อยล้าและเบื่อหน่าย ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะเห็นคุณค่าของสื่อการสอน ไม่ทราบวิธีผลิตสื่อการสอน ไม่สามารถใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบการสอนได้และประการสำคัญก็คือ ครูมุ่งที่จะสอนเฉพาะเนื้อหาหลักเท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงส่วนประกอบอื่นเลย

๖. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นตรงกันว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน ก็คือ การขาดแคลนสื่อการสอน การขาดแคลนวัสดุที่จะใช้ผลิตสื่อการสอน การขาดความรู้และทักษะในการผลิตและการใช้สื่อการสอนและจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไป ที่เป็นปัญหารองลงมาคือโรงเรียนไม่มีงบประมาณ ไม่สามารถจัดหาสื่อการสอนหรือวัสดุเพื่อให้ครูใช้ประกอบการสอนได้

๗. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากระบุว่า สภาพของอาคารเรียนเป็นอุปสรรคต่อการใช้สื่อการสอนของครูมากพอสมควร เป็นต้นว่า สภาพความมั่นคงปลอดภัยของอาคารเรียน การป้องกันเสียงรบกวนจากห้องข้างเคียง ไม่มีห้องเก็บสื่อการสอนโดยเฉพาะ ต้องเก็บตามห้องเรียนต่าง ๆ ทำให้สื่อการสอนจะจึกกระจาย สูญหายได้ง่าย เป็นต้น

๘. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีนโยบายส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนใช้สื่อการสอน โดยสนับสนุนให้ใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอน จัดหาวัสดุที่ราคาไม่แพงให้บ้าง ขอรับบริจาคสื่อการสอนจากที่ต่าง ๆ มาไว้ในโรงเรียน ส่งครูเข้ารับการอบรมทุกครั้ง ให้ครูในโรงเรียนผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษสาธิตการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้ครูคนอื่น ๆ คุเป็นต้น

๙. โครงการเกี่ยวกับสื่อการสอนที่โรงเรียนต่าง ๆ กำลังจัดทำอยู่ในขณะนี้ก็คือ การให้ครูแต่ละโรงเรียนร่วมกันผลิตสื่อการสอนไว้ใช้ร่วมกัน ติดต่อบริจาคสื่อการสอนจากแหล่งบริการต่าง ๆ

๑๐. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยครูควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการผลิตและการใช้สื่อการสอน โดยการผลิตครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อการสอนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งควรจะได้จัดอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้แก่ครูทุกระดับ ควรแจกจ่ายสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลออกไป ประการสุดท้าย อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องสื่อการสอน โดยเฉพาะควรจะไปเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือตามสมควร

๑๑. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ทางอำเภอและจังหวัดควรจะมีบทบาทช่วยเหลือโรงเรียนในด้านสื่อการสอนครั้งนี้คือ จัดหาวัสดุเพื่อใช้ผลิตสื่อการสอนแจกจ่ายให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ จัดหาสื่อการสอนที่มีราคาแพงที่ครูผลิตเองไม่ได้แจกจ่าย

ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ควรจัดอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้แก่ครูและจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านสื่อการสอนแก่ครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

๑๒. เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอและระดับจังหวัดนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความต้องการให้จัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มโรงเรียนจะได้ผลมากกว่า เพราะในปัจจุบันก็เคยมีการช่วยเหลือกันในระหว่างกลุ่มโรงเรียนอยู่บ้างแล้ว การติดต่อบริการก็จะง่ายขึ้นเพราะอยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันและเป็นการสะดวกในเรื่องการแบ่งงบประมาณที่ทางอำเภอมอบให้กลุ่มโรงเรียนกลุ่มละ ๔๐๐ บาทต่อปี อีกด้วย

๑๓. ความคิดเห็นอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ทางราชการเห็นคุณค่าของสื่อการสอนโดยจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ควรจะสนับสนุนการใช้สื่อการสอนให้มากกว่านี้โดยการแจกจ่ายสื่อการสอนที่จำเป็นให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พอสรุปได้ดังนี้คือ

สถานภาพและรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นชาย อายุต่ำสุด ๓๗ ปี อายุสูงสุด ๕๔ ปี
๒. วุฒิสามัญ ม. ๒ ทั้ง ๗ คน วุฒิทางการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ๔ คน ปริญญาตรีทางการศึกษา ๒ คนและปริญญาโททางการศึกษา ๑ คน
๓. ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ๑ คน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ๕ คน และหัวหน้ากองการศึกษาเทศบาล ๑ คน
๔. ดำรงตำแหน่งต่ำสุด ๒ ปี สูงสุด ๕ ปี
๕. เคยได้รับการศึกษาวิชาโสตทัศนศึกษามาแล้ว ๔ คน อีก ๓ คนเคยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

๖. เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาโสตทัศนศึกษา เรื่องการผลิตสื่อการสอนมาแล้วทั้ง ๗ คน และเคยเป็นวิทยากรในการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ มาแล้วทั้งสิ้น

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล

๑. สภาพท้องถิ่นโดยทั่วไปเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ สภาพที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในถิ่นกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก พื้นที่แห้งแล้งเป็นส่วนใหญ่ ครูส่วนมากจึงนิยมพักในตัวเมืองหรือในอำเภอแล้วเดินทางไปสอนโดยไปเช้าเย็นกลับ ทำให้เหน็ดเหนื่อยและเสียเวลาจากการเดินทาง ไม่มีเวลาเตรียมการสอนและผลิตสื่อการสอนเท่าที่ควร อีกทั้งฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ก็ค่อนข้างจะยากจน ต้องกินร่นหาเลี้ยงชีพ ไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านสื่อการสอนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร

๒. หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องทางการศึกษา เคยจัดการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนแก่ครูทั่ว ๆ ไป โดยจัดเน้นหนักการผลิตและการใช้สื่อการสอนโดยเฉพาะและจัดแทรกเข้าไปในการอบรมอื่น ๆ เช่น การอบรมหลักสูตร การวัดผล ซึ่งมีการอบรมทุก ๆ ครั้งปีการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมในระดับกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย ซึ่งมีระยะเวลาในการอบรม ๓ - ๕ วัน โดยมีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อาจารย์จากวิทยาลัยครู และครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ ร่วมเป็นวิทยากรให้การอบรม

๓. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้ากองการศึกษาเทศบาลมีความต้องการให้วิทยาลัยครูมีบทบาทในการจัดโครงการด้านสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่น เป็นต้นว่า จัดอบรมครูในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอน การฝึกปฏิบัติการด้านสื่อการสอน การให้บริการยืมสื่อการสอนที่โรงเรียนไม่มี จัดอาจารย์ที่มีความชำนาญพิเศษออกเยี่ยมโรงเรียนเพื่อให้คำแนะนำปรึกษาด้าน

สื่อการสอนตลอดจนการแจกจ่ายสื่อการสอนที่นักศึกษาผลิตขึ้นนี้ให้แก่โรงเรียนที่ขาดแคลน และมีความต้องการขอมา

๔. ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ค่อนข้างจะยากจน การร่วมมือบริจาคทุนทรัพย์เพื่อการจัดหาสื่อการสอนหรือบริจาคสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ นั้นมีน้อยมาก โดยทั่วไปประชาชนในท้องถิ่นจะบริจาคในรูปแบบแรงงานให้แก่โรงเรียน เพื่อการปรับปรุงอาคารเรียนเป็นส่วนใหญ่ เป็นต้นว่า ร่วมปรับปรุงถนนทางเข้าโรงเรียน ต่อเติมซ่อมแซมอาคารเรียน ซ่อมแซมรั้ว ซุกบ่อเพื่อเก็บน้ำคั้นน้ำใช้ เป็นส่วนใหญ่

๕. ผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล มีความต้องการให้ครูประถมศึกษาใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง พยายามสนับสนุนให้ใช้สื่อการสอนอย่างเต็มที่ เป็นต้นว่า ในการตรวจเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ จะเน้นหนักด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แนะนำให้ครูใช้สื่อการสอนทั้งที่มีอยู่แล้วและสามารถผลิตหรือหามาได้โดยวิธีง่าย ๆ จากวัสดุในท้องถิ่นมาประกอบการสอน อีกประการหนึ่ง จะถือเอาการตั้งใจสอนของครูรวมทั้งการผลิตและการใช้สื่อการสอนประกอบการพิจารณาความดีความชอบด้วย ส่วนครูที่มีความสามารถพิเศษในการผลิตและใช้สื่อการสอนก็จะได้รับการยกย่องให้เป็นครูตัวอย่าง และให้ร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้เรื่องสื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอและระดับจังหวัดอีกด้วย

๖. ในการพิจารณางบประมาณด้านสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ นั้น เป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้บริหารการศึกษาทั้งในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอ ทั้งนี้เพราะงบประมาณที่ได้รับมีจำกัด และจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นด้านอื่น ๆ เสียก่อน เช่น อาคารเรียน กระดานดำ โต๊ะ ม้านั่ง โรงอาหาร การจัดหา น้ำดื่ม น้ำใช้ สมุด ตำราเรียนและวัสดุสำนักงาน จึงจะจัดสรรเพื่อสื่อการสอน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดก็พิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษชนิดต่าง ๆ สี กาว แล้วแจกจ่ายให้กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ นำไปผลิตสื่อการสอนใช้ด้วยตนเอง โดยพิจารณาแบ่งให้เป็นมูลค่ากลุ่มโรงเรียนละไม่เกิน ๕๐๐ บาทต่อปี

๗. วิธีการที่จะจัดสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ นอกเหนือจากเงินงบประมาณของทางราชการนั้นเป็นไปได้น้อยมาก แต่ทางโรงเรียนก็พยายามช่วยตนเอง

เป็นต้นว่า จากการขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา จากผลประโยชน์ในการเช่าบริเวณ
โรงเรียนเพื่อจัดงานเป็นครั้งคราว จากการขายผลผลิตทางค่านการเกษตรที่นักเรียน
ร่วมกันเพาะปลูกในบริเวณโรงเรียน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่อยู่นับรวมกันบริจาคเงินส่วนตัว
เพื่อจัดหาวัสดุต่าง ๆ มาผลิตสื่อการสอนใช้เองด้วย

๘. ได้เคยมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียนขึ้นหลายแห่ง โดย
ถือเอาโรงเรียนของประธานกลุ่มเป็นศูนย์ ดังได้กล่าวแล้วในข้อ ๖ ว่า ทางจังหวัดและ
อำเภอจะพิจารณาจัดซื้อวัสดุเพื่อผลิตสื่อการสอน ให้แก่กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ กลุ่มละไม่
เกิน ๘๐๐ บาทต่อปีนั้น เมื่อกลุ่มโรงเรียนได้รับวัสดุดังกล่าวแล้ว ก็จะใช้เวลาที่ครูทุกคน
ต้องร่วมประชุมทุกกลุ่มทุกเดือน ร่วมกันผลิตสื่อการสอนไว้ใช้ แล้วแบ่งสื่อการสอนที่ผลิตได้
ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนสื่อการสอนที่หายากหรือมีราคาแพงก็จะเก็บไว้ที่โรงเรียน
ของประธานกลุ่ม โรงเรียนใดต้องการใช้ก็ขอยืมไปใช้ได้ แต่มีปัญหาดังที่ว่า ครูมักจะไม่
ยืมไปใช้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอนนั้น อาจจะใช้
ไม่เป็น หรือมีความยากลำบากในการใช้บริการก็ได้ เพราะระยะทางไกลกัน เดินทาง
ไปมาลำบาก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับมีความคิดเห็นตรงกันว่า
น่าจะสนับสนุนให้ครูมีศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อ
ให้บริการสื่อการสอนสำหรับโรงเรียนในกลุ่ม ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการสนับสนุนอยู่แล้ว
เป็นบางกลุ่ม ถ้าหากประสบผลสำเร็จก็ก็จะพยายามให้มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการหรือศูนย์
สื่อการศึกษาในทุก ๆ กลุ่มโรงเรียนต่อไป

ศูนย์วิทยุวิทยุวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย